

Sygn. akt V CZ 32/17

POSTANOWIENIE

Dnia 25 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak (przewodniczący)

SSN Barbara Myszka (sprawozdawca)

SSN Anna Owczarek

w sprawie z wniosku "P. " Spółki Akcyjnej w O. (poprzednio: "R." Spółki Akcyjnej w W.)

przy uczestnictwie "P." Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o wpis do księgi wieczystej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 25 kwietnia 2017 r.,

zażalenia Syndyka masy upadłości "P." Spółki Akcyjnej w upadłości likwidacyjnej w W. na postanowienie Sądu Okręgowego w W.

z dnia 14 listopada 2016 r., sygn. akt II Ca .../16,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 14 listopada 2016 r. Sąd Okręgowy w W. odrzucił apelację syndyka masy upadłości P. S.A. w W. od postanowienia Rejonowego w Ś. z dnia 3 czerwca 2016 r., utrzymującego w mocy wpis w księgach wieczystych [...] na rzecz P. sp. z o.o. w W. prawa dzierżawy nieruchomości objętych tymi księgami w okresie od dnia 11 sierpnia 2015 r. do dnia 31 sierpnia 2040 r. oraz hipoteki łącznej w kwocie 15 000 000 zł na zabezpieczenie wierzytelności wynikających z umów dzierżawy zawartych z R. S.A. w W., dokonany dnia 13 października 2015 r. przez referendarza sądowego Sądu Rejonowego w Ś.

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy stwierdził, że - według treści ksiąg wieczystych nr [...] - właścicielem objętych nimi nieruchomości jest R. S.A. w W. oraz że wpisy zarówno prawa dzierżawy, jak i hipoteki zostały dokonane na rzecz P. sp. z o.o. w W.. Wpisy te nie dotyczą praw postawionej w stan upadłości P.S.A. w W., w związku z czym syndyk masy upadłości tej spółki nie jest uczestnikiem toczącego się postępowania wieczystoksięgowego. W postępowaniu tym status uczestnika uzyskują osoby wymienione w art. 626¹ § 2 k.p.c., a więc oprócz wnioskodawcy tylko te osoby, których prawa zostały wykreślone lub obciążone bądź na rzecz których wpis ma nastąpić. Przez osoby, których prawa mają być wykreślone należy przy tym rozumieć osoby, które są uwidocznione w księdze wieczystej jako podmioty, którym prawo w niej wpisane służy. Dla oceny kręgu uczestników postępowania istotna jest więc treść księgi wieczystej, wniosku o wpis i dołączonych do niego dokumentów. Skoro zaś syndyk masy upadłości P. S.A. w W. nie jest w niniejszej sprawie uczestnikiem postępowania, wniesiona przez niego apelacja podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna (art. 373 k.p.c.).

Podnoszona przez skarżącego kwestia działania na szkodę masy upadłości poprzez obciążanie nieruchomości - stwierdził Sąd Okręgowy - nie podlega ocenie w postępowaniu wieczystoksięgowym. Poza tym powołane w apelacji postanowienie Sądu Okręgowego w W. ustanawiające zakaz zbywania, niszczenia i obciążania nieruchomości zostało wydane w dniu 6 listopada 2015 r., podczas gdy wpis prawa dzierżawy i hipoteki nastąpił w dniu 13 października 2015 r. Ze względu

na to, że wnioski o wpis są rozpoznawane według stanu z chwili ich wpływu, dokonane zabezpieczenie nie mogło wpłynąć na kwestionowane wpisy.

W zażaleniu na postanowienie odrzucające apelację syndyk masy upadłości P. S.A. w W. podniósł zarzut naruszenia art. 365 § 1 k.p.c. przez pominięcie wydanego przez Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie postanowienia z dnia 26 lutego 2016 r., którym przesądzono o legitymacji syndyka i zaliczeniu go do kręgu uczestników postępowania, art. 626¹ § 2 k.p.c. przez przyjęcie, że syndyk masy upadłości P. S.A. w W. nie należy do kręgu osób wymienionych w tym przepisie, i art. 373 k.p.c. przez odrzucenie apelacji pomimo braku ku temu podstaw prawnych i faktycznych. W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut naruszenia art. 365 § 1 k.p.c. podniesiony przez skarżącego z powołaniem się na stanowisko Sądu Okręgowego w kwestii jego interesu prawnego w niniejszej sprawie, wyrażone w postanowieniu z dnia 26 lutego 2016 r., nie może odnieść zamierzonego skutku.

Według reguł ogólnych obowiązujących w postępowaniu nieprocesowym sąd z urzędu powinien czuwać nad tym, aby w sprawie brali udział wszyscy zainteresowani, ale też nad tym, by uczestnikami nie były osoby niezainteresowane w rozumieniu art. 510 § 1 k.p.c. Z tej przyczyny w orzecznictwie przyjmuje się, że sąd może odmówić dopuszczenia do udziału w sprawie, jeżeli uzna, iż osoba zgłaszająca swój udział nie jest zainteresowana w rozumieniu art. 510 § 1 k.p.c. Jeżeli natomiast okaże się, że osoba będąca uczestnikiem postępowania nie jest - z przyczyn pierwotnych lub następnych - zainteresowana jego wynikiem, sąd może odmówić jej dalszego udziału w sprawie (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 sierpnia 1955 r., I CO 26/55, OSN 1956, nr 1, poz. 5, postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1969 r., II CZ 43/69, OSNCP 1970, nr 4, poz. 63 i z dnia 1 października 1999 r., II CKN 606/99, OSNC 2000, nr 4, poz. 68). Odmowa dalszego udziału w sprawie osobie będącej uczestnikiem może nastąpić także po wydaniu orzeczenia przez sąd pierwszej instancji, co w konsekwencji prowadzi do odrzucenia apelacji wniesionej przez tę

osobę. Sąd drugiej instancji także powinien czuwać nad należytym kręgiem osób uczestniczących w postępowaniu nieprocesowym, w związku z czym może odmówić dalszego udziału w sprawie osobie, która nie powinna brać w nim udziału w charakterze uczestnika postępowania, chociażby osoba ta została dopuszczona do udziału w sprawie w postępowaniu w pierwszej instancji (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2013 r., IV CZ 96/13, nie publ. i z dnia 17 kwietnia 2015 r., III CZ 16/15, nie publ.).

Sąd drugiej instancji - w ramach postępowania wstępnego przewidzianego w art. 373 k.p.c. - ma obowiązek badać dopuszczalność apelacji zarówno pod względem przedmiotowym, jak i podmiotowym. W postępowaniu nieprocesowym bowiem apelację może wnieść tylko osoba, która może być w sprawie uczestnikiem postępowania.

Zgodnie z art. 626¹ § 2 k.p.c., wprowadzonym przez art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy - Prawo o notariacie (Dz.U. Nr 63, poz. 635), w postępowaniu wieczystoksięgowym uczestnikami postępowania oprócz wnioskodawcy są tylko te osoby, których prawa zostały wykreślone lub obciążone bądź na rzecz których wpis ma nastąpić. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że przytoczony przepis jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 510 § 1 k.p.c., w związku z czym wyczerpująco określa krąg uczestników postępowania wieczystoksięgowego i wyłącza udział w tym postępowaniu osób innych niż wymienione (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2010 r., III CZP 45/10, OSNC 2010, nr 12, poz. 164, postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2004 r., I CZ 48/04, OSNC 2005, nr 6, poz. 108, z dnia 24 czerwca 2004 r., III CZ 46/04, nie publ., z dnia 16 lutego 2005 r., IV CZ 207/04, nie publ., z dnia 11 marca 2005, II CZ 14/05, nie publ., z dnia 19 kwietnia 2006 r., V CSK 27/06, nie publ., z dnia 30 czerwca 2006 r., V CSK 131/06, nie publ., z dnia 9 stycznia 2008 r., II CZ 102/07, nie publ., z dnia 16 maja 2008 r., III CSK 382/07, nie publ., z dnia 21 sierpnia 2008 r., IV CZ 66/08, nie publ., z dnia 5 grudnia 2008 r., II CSK 487/08, nie publ., z dnia 18 lutego 2009 r., I CZ 1/09, nie publ., z dnia 14 stycznia 2011 r., II CSK 241/10, nie publ., z dnia 20 stycznia 2011 r.,

I CSK 185/10, nie publ., z dnia 24 maja 2012 r., V CZ 16/12, nie publ., z dnia 23 marca 2013 r., III CZ 16/13, nie publ. i z dnia 14 listopada 2013 r., IV CZ 83/13, nie publ.).

Skarżący nie jest osobą, której prawa zostały wykreślone lub obciążone zaskarżonym wpisem ani też osobą, na rzecz której wpis miał nastąpić. Trafnie zatem Sąd Okręgowy uznał, że skarżący nie należy do kręgu uczestników postępowania w niniejszej sprawie i w związku z tym nie był legitymowany do wniesienia apelacji.

Oceny tej - wbrew odmiennym zapatrywaniom skarżącego - nie zmienia okoliczność, że postanowieniem Sądu Okręgowego w W. z dnia 6 listopada 2015 r. udzielono mu zabezpieczenia przez ustanowienie zakazu zbywania i obciążania obu nieruchomości. Uszło uwagi skarżącego, że, zgodnie z uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2009 r., III CZP 80/09, której nadano moc zasady prawnej, sąd rozpoznając wniosek o wpis w księdze wieczystej związany jest stanem rzeczy istniejącym w chwili złożenia wniosku i kolejnością jego wpływu (OSNC 2010, nr 6, poz. 84).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie jako pozbawione uzasadnionych podstaw.

jw

kc